

Souhrnné výsledky konjunkturálního průzkumu v podnikové sféře

Český statistický úřad provedl v říjnu 2008 celostátní konjunkturální průzkum názorů vedoucích pracovníků vybraných podniků z oblasti průmyslu, stavebnictví, obchodu a vybraných odvětví služeb. Tento průzkum byl zaměřen **jednak na hodnocení situace v hlavních oblastech podnikové ekonomiky v říjnu a na krátkodobý výhled pro příští měsíce ve srovnání se situací, jak se jevila respondentům v období průzkumu.**

Průzkum se týkal 960 průmyslových podniků (tržby z průmyslové činnosti těchto podniků představují více než polovinu tržeb za průmyslové podniky celkem), ve stavebnictví 521 podniků, tento soubor pokrývá zhruba polovinu stavebních prací provedených podle dodavatelských smluv ve stavebnictví celkem, 360 podniků obchodu a 781 podniků vybraných odvětví služeb.

Odpovědi v dotaznících byly zpracovány váženě podle tržeb, (resp. objemu stavebních prací), otázky z oblasti pracovní problematiky váženě počtem zaměstnanců příslušné organizace¹⁾.

1. Konjunkturální průzkum v průmyslových podnicích

V **průmyslu** se v říjnu oproti září snížilo hodnocení současné celkové **ekonomické situace**. 42,2 % respondentů hodnotí svou ekonomickou situaci jako dobrou, 53 % jako uspokojivou a 4,8 % jako špatnou. V rámci zpracovatelského průmyslu byla ekonomická situace uspokojivá u respondentů se 55,8 % tržeb. Jako špatnou označili svoji ekonomickou situaci respondenti z oblasti zpracovatelského průmyslu s 5,3 % tržeb. Dobrá ekonomická situace byla u respondentů se 38,9 % tržeb ze zpracovatelského průmyslu.

Hodnocení **celkové poptávky i zahraniční poptávky** se v říjnu snížilo výrazně. Úroveň **celkové poptávky** (knihy zakázek) považovali za uspokojivou respondenti se 75,9 % tržeb, respondenti se 3,2 % tržeb hodnotili úroveň celkové poptávky po své produkci jako vyšší a respondenti s 20,9 % tržeb jako nízkou. V rámci zpracovatelského průmyslu byla úroveň celkové poptávky v období průzkumu hodnocena jako uspokojivá u respondentů s 73,6 % tržeb, jako nízká u respondentů se 22,8 % tržeb a vyšší poptávka byla u respondentů s 3,6 % tržeb.

Pro zahraniční odběratele dodává část svých výrobků zhruba 78 % z celkového počtu vybraných podniků. Z nich podniky se 74,3 % tržeb považovaly úroveň **zahraniční poptávky** za uspokojivou, podniky s 23,3 % tržeb za nízkou a jako vysokou označili poptávku zahraničních partnerů respondenti se 2,4 % tržeb. Ve zpracovatelském průmyslu byla úroveň zahraniční poptávky považována za uspokojivou u respondentů s 71,6 % tržeb, u 25,7 % za nízkou a u 2,7 % za vysokou.

Výrobní činnost vzrostla u podniků se 9,8 % tržeb, poklesla u 24,3 % podniků a u podniků se 65,9 % tržeb byla výrobní činnost stabilizovaná. Ve zpracovatelském průmyslu se výrobní činnost zvýšila u respondentů s 8,4 % tržeb, snížení se týkalo podniků se 24,9 % a neměnnost podniků se 66,7 % tržeb.

Zásoby se podle mínění respondentů také mírně zvýšily. Stav **zásob hotových výrobků** považovali v období průzkumu respondenti s 87,7% tržeb za normální v sezóně. Podniky s 9,6 % tržeb mají své zásoby vyšší a podniky s 2,7 % tržeb nízké. Stav **zásob surovin a materiálů** považují respondenti reprezentující 88,9 % tržeb za normální v sezóně.

Své **výrobní kapacity** využívali respondenti v průměru na 84,8 %. Podniky, jejichž tržby představují 38,1 % za celý soubor, využívaly své výrobní kapacity na 91 - 100 %, v rozsahu 81 - 90 % využívaly své výrobní kapacity podniky s 32,1 % tržeb. Využití výrobních kapacit ve zpracovatelském průmyslu se oproti předchozímu čtvrtletí snížilo a dosáhlo 85,3 %. Za hlavní **bariéry vyššího růstu výroby** považují respondenti reprezentující 37,5 % tržeb především nedostatečnou poptávku a respondenti s 21,3 % tržeb uvedli, že bariéry růstu produkce své firmy nemají.

Konkurenční pozice na domácím trhu se u podniků s 86,1 % tržeb nezměnila, zlepšila se u podniků s 1,4 % tržeb a zhoršila se u 12,5 % podniků. U podniků, které vyvážejí do zahraničí, se u respondentů se 4,6% tržeb zlepšila konkurenční pozice **na trzích Evropské unie**, pozice **na trzích v ostatních zemích** se zlepšila u respondentů se 4,1 % tržeb. Jako nezměněnou hodnotilo svoji pozici na trzích Evropské unie 81 % respondentů a v ostatních zemích respondenti s 91 % tržeb.

¹⁾ Hodnocení je provedeno pomocí konjunkturálních sald, což je rozdíl mezi odpověďmi ve variantách zlepšení (růst) a zhoršení (pokles) vyjádřený v %

Očekávání celkové **ekonomické situace** jsou pro **příští tři i šest měsíců** nižší než v září. Podle odpovědí v dotaznících by **celková ekonomická situace** měla v dalších třech měsících zůstat stabilizovaná u respondentů představujících 70,4 % tržeb. Zlepšení očekávají podniky s 8 % a zhoršení respondenti s 21,6 % tržeb. V průmyslu zpracovatelském se ekonomická situace zlepšit u 8,2 % respondentů, u 23,7 % se zhorší a beze změny zůstane u podniků se 68,1 % tržeb.

Pro příštích šest měsíců respondenti se 12,3 % tržeb očekávají zlepšení **ekonomické situace**, zhoršení s 12,9 % a respondenti představující 74,8 % tržeb se změnami úrovně ekonomické situace svého podniku neuvažují. Ve zpracovatelském průmyslu se ekonomická situace stabilizuje u respondentů představujících 72,6 % tržeb, ke zlepšení by mělo dojít u podniků s 13 % tržeb a ke zhoršení u podniků, které zahrnují 14,4 % tržeb za respondenty ze zpracovatelského průmyslu.

Celková poptávka (podle knihy zakázek) by se v **příštích třech měsících** ve srovnání se situací v období průzkumu neměla měnit u respondentů se 58,5 % tržeb, s oživením poptávky počítají respondenti s 16,2 % a se snížením respondenti s 25,3 %. Ve zpracovatelském průmyslu očekávají zvýšení celkové poptávky respondenti s 12,8 % tržeb, snížení očekává 27,3 % respondentů a neměnnost 59,9 % respondentů.

Celkový export by se měl zvýšit u respondentů s 11,2 % tržeb, s neměnností exportu počítají podniky, jejichž tržby činí 63,1 % za celý soubor a snížení exportu očekává 25,7 % respondentů. Ve zpracovatelském průmyslu očekávají zvýšení celkového exportu respondenti představující 12,3 % tržeb, pokles respondenti se 28,6 % tržeb a respondenti s 59,1 % tržeb se změnami exportu nepočítají.

Celkový dovoz by se měl v příštích třech měsících zvýšit u respondentů se 7,3 % tržeb za soubor podniků, které dovoz realizují, u respondentů s 70,8 % tržeb v této oblasti ke změnám nedojde a snížení dovozu předpokládají podniky se 21,9 % tržeb. Ve zpracovatelském průmyslu očekává 6,9 % respondentů zvýšení dovozu, 24,4 % snížení a 68,7 % respondentů neočekává změny.

Své **výrobní kapacity vzhledem k zakázkám** považují pro příští měsíce za dostatečné respondenti s 76,5 % tržeb. Více než dostatečné výrobní kapacity by měly být u 19,2 % a nedostatečné u podniků s 4,3 % tržeb. Ve zpracovatelském průmyslu jsou výrobní kapacity dostatečné u respondentů s 74,9 % tržeb, více než dostatečné u 20,3 % a nedostatečné u 4,8 % respondentů.

Pro příští tři měsíce očekávají respondenti zpomalení **výrobní činnosti** a pokles **zaměstnanosti**. Zvýšení **výrobní činnosti** očekávají respondenti představující 16,4 % tržeb, se snížením počítá 26 % respondentů a respondenti se 57,6 % tržeb se změnami svých výrobních aktivit nepočítají. V oblasti zpracovatelského průmyslu očekávají růst výroby respondenti představující 11,5 % tržeb, neměnný vývoj 60 % respondentů a pokles výroby 28,5 % respondentů. Na otázku **zajištěnosti výrobních programů** z hlediska časové perspektivy odpovídali respondenti diferencovaně, a to zejména v souvislosti s odvětvovým zaměřením jejich výrobních aktivit.

S poklesem **zaměstnanosti** počítá v příštích třech měsících proti situaci v období průzkumu 25,2 % počtu respondentů. Respondenti se 65,2 % počtu zaměstnanců se změnami v této oblasti nepočítají a růst předpokládají podniky se 9,6 % zaměstnanců. Obdobné tendence očekávají pro příští tři měsíce také respondenti z oblasti zpracovatelského průmyslu.

Ve srovnání se situací v období průzkumu by se měl **růst cen** průmyslových výrobků týkat 12 % tržeb. Se snížením cen uvažují respondenti u 13,1 % tržeb a s neměnností u 74,9 % tržeb. Přitom z respondentů, kteří uvažují s růstem cen, by u 29,1 % tržeb se měly ceny zvyšovat pomaleji než v minulých obdobích, stejně rychle u 67 % tržeb a rychleji u 3,9 % tržeb. Ve zpracovatelském průmyslu by se měly ceny zvýšit u 9,5 % tržeb, snížit u 14,2 % tržeb a 76,3 % tržeb zpracovatelského průmyslu by se cenové změny neměly týkat.

Co se týká **finanční situace** mělo v období průzkumu závazky po lhůtě splatnosti 25,8 % z celkového počtu podniků, které odpověděly (tržby těchto podniků představují 13,5 % tržeb za všechny vybrané podniky).

Schopnost podniků platit své závazky ve lhůtě splatnosti se v dalších třech měsících nezmění u 87,5 % počtu respondentů, u 6,6 % se zlepší a u 5,9 % se zhorší.

Úroveň **úvěrů** se bude vyvíjet podle názorů podniků diferencovaně. Se změnami v objemu úvěrů nepočítá 46,6 % počtu podniků, zvýšení úvěrů očekává 10,8 % a snížení 14,9 % počtu podniků. Úvěry nebude mít 27,7 % počtu podniků.

Saldo **indikátoru důvěry v průmyslu** konstruované jako průměr sezónně očištěných konjunkturálních sald ze tří ukazatelů (hodnocení celkové poptávky, zásoby hotových výrobků s opačným znaménkem a očekávaný vývoj výrobní činnosti) se celkově meziměsíčně snížilo o 8 bodů. Je o 25,6 bodu nižší než před rokem.

2. Konjunkturální průzkum ve stavebních podnicích

Ve **stavebnictví** se hodnocení **současné ekonomické situace** v říjnu oproti minulému měsíci snížilo. V říjnu hodnotilo 61,4 % respondentů svou **ekonomickou situaci** jako dobrou, 35,1 % jako uspokojivou a 3,5 % jako špatnou. **Stavební činnost** se zvýšila u podniků s 28,1 % objemu stavebních prací, k omezení stavební činnosti došlo u 3,8 % respondentů a u ostatních (s 68,1 % stavebních prací) ke změnám nedošlo.

Hodnocení současné celkové poptávky se snížilo také. Úroveň **celkové poptávky** po produkci svého podniku považovali v období průzkumu za uspokojivou respondenti s 80,6 % stavebních prací. V podnicích, jejichž objem výroby představuje 4,4 % stavebních prací, považovali jejich zástupci úroveň celkové poptávky za vyšší a s 15 % za nízkou. Stejně hodnotili respondenti i **úroveň domácí poptávky**. Z podniků, které vykonávají práce v zahraničí, označili **zahraniční poptávku** za nízkou respondenti s 36,6 % stavebních prací a za uspokojivou se 63,1 % stavebních prací.

Jako hlavní **bariéry růstu produkce** svého podniku označují někteří respondenti nedostatečnou poptávku a nedostatek zaměstnanců, respondenti představující 19,3 % stavebních prací bariéry růstu produkce nemají.

Očekávání vývoje **ekonomické situace** pro období příštích **tří měsíců** jsou nižší než v září, pro příštích **šest měsíců** jsou vyšší. **Celková ekonomická situace** by měla podle výsledků průzkumu zůstat **v příštích třech měsících** stabilizovaná u respondentů se 74,9 % objemu stavebních prací za všechny respondenty. Zlepšení své ekonomické situace předpokládají respondenti s 20,9 % stavebních prací a zhoršení se 4,2 %. **V příštích šesti měsících** by se měla ekonomická situace zlepšit u respondentů se 17,4 % výroby. Zhoršení své ekonomické situace signalizují pro příštích šest měsíců respondenti se 16,4 % výroby, ke změnám proti období průzkumu by nemělo dojít u 66,2 % respondentů.

Pro **příští tři měsíce** respondenti předpokládají udržení tempa **stavební činnosti** při příznivém vývoji **zaměstnanosti**. **Stavební činnost** by se měla zvýšit u respondentů představujících 12,2 % stavebních prací. Ke snížení stavební činnosti by mělo dojít v tomto období u respondentů se 13,7 % stavebních prací a stabilizovaný vývoj předpokládají podniky se 74,1 % výroby za celý soubor. Co se týká očekávaného vývoje **zaměstnanosti** se stabilizací v této oblasti počítají respondenti se 70,4 % zaměstnanců za celý soubor. Zvýšení počtu zaměstnanců proti situaci v období průzkumu předpokládá 12 % respondentů a snížení 17,6 % respondentů.

Stavebníci vypovídali také o **kapacitním zajištění svého výrobního programu na příští měsíce**. Z celkového počtu odpovídajících podniků uvedlo 76,2 %, že jejich výrobní kapacity budou v příštích měsících vzhledem k zakázkám, objednávkám a probíhajícím jednáním dostatečné. Objem stavebních prací těchto podniků představuje 72,2 % stavebních prací. Nedostatečné výrobní kapacity bude mít 16,1 % počtu respondentů s podílem objemu stavebních prací 6,8 % a více než dostatečné kapacity by měly být u 7,7 % počtu respondentů (objem jejich stavebních prací představuje 21 %).

V průměru by měla být dle odpovědí respondentů **stavební výroba zakázkově zajištěna** na zhruba 9,1 měsíců dopředu.

Růst **cen** předpokládají respondenti u 38,2 % své produkce, neměnnost u 60,8 % produkce. U těch respondentů, kteří uvádějí růst, porostou ceny pomalejším tempem než v předchozích obdobích u 15,6 % produkce, stejně rychle u 77,5 % produkce a rychleji u 6,9 % produkce.

Závazky po lhůtě splatnosti mělo 31 % počtu respondentů (objem stavebních prací těchto podniků představuje 22,2 % objemu za všechny respondenty).

Objem **úvěrů** se v příštích třech měsících nezmění podle výsledků průzkumu u 54,5 % počtu podniků, zvýšení úvěrů předpokládá 8 % a snížení 10,1 % počtu podniků. Úvěry nebude mít 27,4 % počtu podniků.

Saldo indikátoru důvěry ve stavebnictví, konstruované jako průměr sezónně očištěných konjunkturálních sald ze dvou ukazatelů (hodnocení celkové poptávky a očekávaný vývoj zaměstnanosti v příštích třech měsících), se celkově meziměsíčně snížilo o 3,5 bodu, ale je o 2,5 bodu vyšší než před rokem.

3. Konjunkturální průzkum v obchodě

V odvětví **obchodu** se v říjnu ve srovnání se zářím snížilo hodnocení současné ekonomické situace. Jako dobrou hodnotilo v říjnu **ekonomickou situaci** svého podniku 52,1 % respondentů, 45,3 % jako odpovídající sezóně a 2,6 % jako špatnou. Zásoby se podle mínění respondentů v říjnu snížily. Současný **stav zásob** hodnotilo 84,6 % respondentů jako odpovídající sezóně a vysoký stav zásob mělo 11 % respondentů.

Vyšší **požadavky na dodavatele** budou mít v příštích třech měsících respondenti s 25,7 % tržeb, stejné požadavky budou mít firmy se 65,4 % tržeb a s 8,9 % nižší. **Počet zaměstnanců** se v příštích třech měsících nezmění u 61,9 % respondentů, 32,7 % očekává růst a 5,4 % respondentů pokles. Stabilizované **ceny prodáváného zboží** předpokládají pro další tři měsíce respondenti s 92,4 % tržeb, 5,8 % předpokládá pokles a 1,8 % respondentů očekává růst.

Očekávání vývoje ekonomické situace pro období příštích **tří i šesti měsíců** se také snížila. Z názoru respondentů na vývoj **ekonomické situace** podniku očekávaný v příštích šesti měsících vyplývá, že podniky se 41,2 % tržeb očekávají zlepšení své ekonomické situace, s 50,1 % žádné změny nepředpokládají a 8,7 % podniků očekává zhoršení.

Saldo indikátoru důvěry, konstruované jako průměr sezónně očištěných konjunkturálních sald ze tří ukazatelů (hodnocení ekonomické situace, stav zásob s opačným znaménkem a očekávaný vývoj ekonomické situace) se v říjnu oproti září snížilo o 2,3 bodu a je o 11 bodů nižší než v říjnu 2007.

4. Konjunkturální průzkum ve vybraných odvětvích služeb

Ve **vybraných odvětvích služeb** se podle respondentů v říjnu ve srovnání se zářím mírně zvýšilo hodnocení současné **ekonomické situace**. Hodnocení **poptávky** i její očekávání pro příští tři měsíce se téměř nezměnila. Ve vybraných odvětvích služeb hodnotilo svoji současnou **ekonomickou situaci** 61,5 % respondentů jako dobrou, 35,4 % respondentů ji hodnotilo jako odpovídající sezóně a 3,1 % jako špatnou.

Růst **poptávky** (knihy zakázek) po produkci podniku očekává 35,4 % respondentů, neměnný vývoj předpokládá 54,3 % respondentů a 10,3 % pokles. Neměnnost ve vývoji **cen** očekává 89,1 % respondentů, růst cen 8,6 % respondentů a 2,3 % pokles. Pokles počtu **zaměstnanců** očekává 21,1 % respondentů, neměnnost 60,4 % a růst počtu zaměstnanců 18,5 % respondentů. Očekávání **ekonomické situace** se pro příští **tři měsíce** nepatrně zvýšila, pro období příštích **šesti měsíců** se snížila.

Saldo indikátoru důvěry ve vybraných odvětvích služeb (je průměr tří sezónně očištěných ukazatelů - hodnocení ekonomické situace, hodnocení poptávky a očekávaná poptávka) se oproti minulému měsíci zvýšilo o 0,3 bodu a je o 8,4 bodů nižší než před rokem.